

Juni 2010

Jaargang 1, nummer 2

Nieuwsbrief Heemkundekring De Rips i.o.

Stamboom in de klas

*“Project op de
basisschool”*

Boswachter Ton van Lieshout geeft uitleg tijdens de historische ontdekkingsocht

Samen met de Basisschool H.Hart organiseren wij als heemkundekring het project Stamboom in de Klas. Tijdens dit project gaan de leerlingen van de bovenbouw op zoek naar hun afkomst. Ook is het de bedoeling dat zij leren over het werk en de leefomstandigheden van hun ouders, grootouders enz., en over de geschiedenis van het dorp. Onderdeel van het project was de historische ontdekkings tocht op 17 juni, waarbij de leerlingen

in totaal negen plaatsen van Rips cultuurhistorisch belang bezochten. In het bosgebied zijn dit de Peelrandbreuk, het bos- en heidelandschap en de Blikken Emmer. In de Peel; de kazematten, de vliegbasis en de boerderij van de fam. Coolen en in het dorp de plaats waar de oude Heilig Hart school heeft gestaan, de plaats waar de oude kerk heeft gestaan, het kerkhof, de pastorie en de

veevoeder fabriek van Gerrits. De gegevens die de leerlingen verzamelden worden op school verwerkt tot werkstukken. Deze werkstukken worden samen met de stambomen die de leerlingen uitgezocht hebben op 9 juli gepresenteerd aan ouders, grootouders en andere belangstellenden. De presentatie wordt aangekleed met een modeshow van kleding uit grootmoeders tijd.

Eindelijk een Heemkamer !

*“Heemkamer in
De Pionier.”*

Tot groot genoegen van het bestuur kunnen wij je mededelen dat de heemkundekring eindelijk een eigen plek heeft waar ze haar activiteiten verder vorm kan geven. In de gemeenschappelijke ruimte van De Pionier (naast de Ripse kerk) hebben we voortaan om

de vier weken een inloopavond. Op deze avond kunnen alle mogelijke heemkundige zaken aan de orde komen. Voorbeelden zijn het uitzoeken van de bewonings geschiedenis van het huis waarin je woont. Het uitzoeken van je stamboom, zijn er nog

foto's van mijn schoolklas van de lagere school enz. Je kunt er echter ook terecht met vragen als : "wat moet ik met de oude foto's en brieven die ik op zolder heb gevonden?" Op woensdag 21 juli kun je vanaf 19.30 uur in de heemkamer terecht. De koffie staat klaar.

Enkele jaren geleden heeft het parochiebestuur het besluit genomen om op het kerkhof verscheidene graven met de graforname te ruimen. Op de valreep zijn er een drietal,

beschadigde, maar toch authentieke Ripse grafkruisen veilig gesteld. Dit is gebeurd met medeweten van het kerkbestuur en de firma die de opdracht tot ruimen had. In de afgelopen tijd zijn de

kruisen gereconstrueerd door Bernard Ploegmakers en ontbrekende delen bijgemaakt en gietijzer gelast door Bernard Joosten. De namen van de graven zijn bekend.

Wie, wat, waar

Met enige regelmaat worden er voorwerpen, foto's en andere historisch belangrijke spullen aan de heemkundekring aangeboden. We zullen deze zoveel mogelijk publiceren. Enerzijds doen we dit om je deelgenoot te maken van de verrassing, anderzijds om mogelijk nog meer informatie over achtergronden e.d. te verkrijgen

Van de Fam. Van der Hulst ontvingen we een emaille plaatje met daarop het huisnummer D38. Tot 1953 hadden alle woningen een huisnummer wat begon met de letter D. Dit had te maken met de gemeentelijke indeling van de kerkdorpen. De huisnummers van Milheeze begonnen met een A, die van Bakel met een B, Brouwhuis een C en de Ripse dus een D.

*“huisnummer
gevonden in Ripse
akker”*

Cees op de vindplaats van het huisnummer

Van de Fam. De Bruijn ontvingen we naast allerlei andere voorwerpen ook dit opmerkelijke wandbord. Het bord verwijst naar het toponiem “Vinkenpeel” waar de Fam. De Bruin lang heeft gewoond

Nieuwsbrief met bijlagen

Goed historisch onderzoek kost veel tijd en energie. De kroon op het werk is dan ook de publicatie van de resultaten van het onderzoek. Het zou het onderzoeksresultaat tot kort doen om de publicatie te beperken tot een artikel in deze nieuwsbrief. We hebben daarom besloten om de resultaten van gedegen onderzoek voortaan te publiceren in de vorm van een bijlage. Het biedt meer ruimte om uitvoerig en gedetailleerd aandacht aan een onderwerp te besteden.

Mededelingen

Mari Broskowski is begonnen met het digitaliseren en inventariseren van smal- en videofilms die over De Rips gemaakt zijn. Het doel is het ontwikkelen van een Filmotheek waar films uitgeleend worden. Wie heeft er nog oude opnames en wil deze tijdelijk ter beschikking stellen, zodat Mari een kopie kan maken voor de Filmotheek?

Er zijn interviews geweest met Gijs de Bruin, Cor Verwegen, Tien van de Burgt en Hein van Beek. Onderwerp van gesprek was (uiteeraard) het verleden van De Rips

Voor 28 augustus is de Bosfeestdag De Rips gepland. Bernard Ploegmakers zoekt nog mensen die in de werkgroep Cultuurhistorie en Educatie willen participeren. De werkgroep richt zich op het bos vanuit cultureel perspectief. Bewoning, bosbouw en natuur zijn onderwerpen waar de werkgroep zich op gaat richten.

Samen met Jan Timmers van het Streekhuis heeft er een overleg met enkele ambtenaren van de gemeente Gemert-Bakel plaatsgevonden met als doel om de cultuurhistorie van de gemeente beter in beeld te brengen. Voorbeelden hiervan zijn het plaatsen van info borden bij cultuurhistorisch gezien belangrijke objecten.

Op 17 augustus wandelen de kinderen van Kindervakantiewerk Milheeze door de bossen naar De Rips en bezoeken daar het Bosmuseum en de brandweerpost.

In 't Freulekeshuus in Venray is momenteel de tentoonstelling "De Peel in beeld" te bezoeken. De tentoonstelling in het Venrays Museum is gewijd aan het werk van kunstenaars die geschilderd, getekend en gefotografeerd hebben in dit landschappelijk bijzondere gebied. Meer info is te vinden onder www.museumvenray.nl

De gemeente Gemert-Bakel is bezig met het ontwikkelen van een eigen erfgoedkaart. De informatie van deze erfgoedkaart wil men digitaal aan gaan bieden door een cultuurhistorische wikipedia van de gemeente te ontwikkelen. Naast de "formele" cultuurhistorische kennis kunnen burgers ook hun eigen kennis toevoegen. Deze informatie wordt aan locaties gekoppeld en zal voor iedereen toegankelijk zijn. Verhalen, foto's, video en allerlei andere info zal er te vinden zijn. Op 23 juni vindt in het gemeentehuis de lancering plaats van de pilot "Erfgoed Wikipedia"

Het ledenaantal van de heemkundekring groeit gestaag. Deze maand hebben we het 53^e lid in kunnen schrijven

"Tentoonstelling in Venray"

Bijlage 1

Hoe komen de Ripse straten aan hun naam?

Hazenhutsedijk en Gemertsendijk.

Op veel landkaarten van na de middeleeuwen, treffen we de Hazenhutsedijk en Gemertsendijk aan als de belangrijkste oude verbindingroute tussen Brabant en Opper-Gelre (Pruisen), nu Limburg. In feite lagen er drie oost- west routes door de moerassige Peel waarvan deze weg het smalst en droogst was zodat een veilige passage de meeste kans van slagen had. Daarom was deze aloude handelsroute dan ook de drukst gebruikte van de drie. Deze situatie heeft geduurd tot ca.1953. In dat jaar begonnen de werkzaamheden voor de aanleg van de Vliegbasis De Peel. Daardoor kwam de weg op afgesloten militair terrein te liggen en hield deze eeuwenoude verbinding op te bestaan voor normale doorgang.

Tractaat van Venlo 1716

Ook bij het opmaken van het Tractaat van Venlo in 1716, waarbij de nieuwe grens tussen De Verenigde Nederlanden en het Koninkrijk Pruisen werd vastgesteld, zijn diverse kaarten gemaakt waarin ook deze weg was ingetekend. In die tijd lag het beoogde Pruisisch gebied nog enkele honderden meters verder richting Brabant. Opmerkelijk is de weergave in de Duitse kaartversie, dat er aan deze weg een "Spaanse Souvegarde" (bewaking/uitkijkpost)¹ was geplaatst (zie kaart: A). Op de huidige topografische kaart was dat nabij het kruispunt van de Hazenhutsedijk-Landmeter van Beurdenweg. Door de nieuwe grensvaststelling in 1716 loopt de huidige Hazenhutsedijk vanaf de poort van Vliegbasis de Peel, Limburgse grens (zie kaart: K) door tot aan de kruising met de weg van De Rips- Milheeze. Verderop gaat de verbinding over in de Gemertsendijk.

Hazenhutsedijk en Gemertsendijk voor 1953

De Gemertsendijk, werd zo genoemd omdat dit vanaf Venray's en later Rips grondgebied de weg was richting Gemert. Op kaarten die werden gemaakt ten tijde van Napoleon, maar na 1810, werd ze aangeduid als "Le Grande Chemin de Venray a Gemert" (De grote weg van Gemert naar Venray). De weg liep door heidevelden die tegenwoordig als bosgebied Beestenveld en Stoppelberg geheten zijn. Rond 1892 is men in het Beestenveld begonnen met de ontginning van de heide en het planten van bomen(zie kaart: L). In 1898 werd de weg ook wel vernoemd als De Dijk van Gemert naar Venray. Het meest gebruikte deel liep echter vanaf Venray naar de splitsing met de Oude Bakelsedijk (zie kaart: B) richting Milheeze-Deurne t.h.v. de Landmeter van Beurdenweg. Op de topografische kaarten uit 1918 en 1932 werd dit meest gebruikte stuk weg de "Gemertsche dijk met rijwielpad" vernoemd. In de begin jaren dertig kregen de hier aangelegen boerderijen een D. huisnummer en deze waren gelegen in de wijk de Jodenpeel. Tijdens de Tweede Wereldoorlog kreeg deze straat ook de bijnaam "Duitse weg", ofte wel "Moffenweg" vanwege het BAZI-kamp dat aan de weg lag. Door de verharding met klinkers ook wel de "Klinkerweg" genaamd. Maar ook de "Venraysedijk" kwam voor in de volksmond omdat dit voor de Ripsenaren de weg richting Venray was.

Officiële naamgeving na 1953

De officiële naam Hazenhutsedijk kreeg de weg in 1953 bij de vaststelling van de wegen naamgeving². Het woord is afgeleid van de voormalige boerderij de Hazenhut die op G.G.W. de Peel staat op circa 1 km vanaf de grenslijn met Limburg. Echter de oudst voorkomende vermelding van de naam is op een kaart uit 1820. Pal naast en juist over de huidige grens met Limburg heette die plek destijds "Op Haesenhorst"³ (zie kaart: C). Het was dan ook Peter van Haesenhorst uit Venray die hier toenmalig de eerste Hazenhut bouwde

die was opgetrokken uit stenen en ten dele uit plaggen en stro. Ze werd gebruikt als boerderij, logement, tapperij en jeneverstokerij. Het was hier dan ook goed toeven na een lange "heidewandeling". Diverse families hebben er gewoond tot 1903, waarna het gebouw leeg kwam staan en afbrandde. Jaren bleven de restanten liggen totdat in 1917 verderop richting Venray aan de andere kant van de weg de nieuwe Hazenhut werd gebouwd. (Vanaf 1923 woonde hier ook nog gedurende 3 jaar de latere Ripse familie Hagenaars). Bij de ontwikkeling van Vliegbasis De Peel in 1954 kwam het gebouw leeg te staan en werd daarna jaren lang gebruikt als cultuurtechnisch kantoor van de Heidemij. De boerderij⁴ aan de oude doorgang door de Peel kan als monument beschouwd worden (zie kaart: D).

Herkenningspunten

Als herkenningspunt langs de Hazenhutsedijk/Gemertsendijk lag vanaf 1544 de grenspaal Achter 't Zand (zie kaart: E). Tussen 1800 en 1900 waren een oude handwijzer op de kruising met de weg Milheeze- Oploo en de schaapskooien in het gebied De Stippelberg herkenningspunten. De meest bekende kooi was de Griensvennekooi die rond 1850 al vernoemd en ingetekend werd op de Kaart van Kuijper⁵ (zie kaart: F). Van Baar heeft deze schaapskooi rond 1903 op tekening gezet en lag ongeveer 700 meter vanaf de kruising De Rips / Milheeze met de Hazenhutsedijk in de richting van Venray. Vanaf dat punt lag het 250 meter naar rechts, het bos in. Deze voormalige Griensvennekooi kunnen we als de oudste bebouwing van het latere grondgebied van De Rips beschouwen.

Belgische barakken in Eerste Wereldoorlog (zie kaart G)

In het huidige natuurgebied De Klotterpeel (zie kaart: H) – hetgeen tot circa 1800 op alle kaarten "Vosse Kuylen"⁶ werd genaamd – werden in 1916, op honderd meter vanaf de kruising, twee barakken geplaatst door de Belgische Union Financière et Terrienne. Deze verwierf hier 24 ha in eigendom en voorzag daarin de opvang van 56 geïnterneerden (gevluchte, maar geldelijk minder bedeelde) Belgen. Zij "wachtten" hier op het einde van de Eerste Wereldoorlog. Om toch zinvol bezig te zijn werden deze Belgen tijdelijk te werk gesteld bij de ontginningen. In die tijd heeft J. Bellemakers het idee geopperd om hier de nieuwe dorpskern van De Rips te ontwikkelen. Overleg werd al gevoerd om in de barakken een noodkerk en een school te plaatsen⁷.

Uiteindelijk is dit niet doorgegaan en is het gebied later omgevormd tot een Beschermd Nationaal Natuurgebied. In de ligt nog een gedeelte van het voormalige Koordekanaal (zie kaart: I) en in het aangrenzende bosperceel zijn nog circa 60 meter Nederlandse loopgraven van voor de oorlog aanwezig.

BAZI-kamp Tweede Wereldoorlog J)

In de Tweede Wereldoorlog heeft de Duitse bezetter aan de Hazenhutsedijk het BAZI-kamp gevestigd. Het was gelegen in de hoek van de bossen nabij de kruising van de Landmeter van Beurdenweg met de Hazenhutsedijk. Tijdens de oorlog was dat een Duitse enclave waar ongeveer zestig mannelijke en vrouwelijke militairen gestationeerd waren. Door middel van radars en zoeklichten werden hier geallieerde vliegtuigen opgespoord die het Duitse Roergebied wilden aanvallen. Met radio werd daar dan een Duits vliegtuig op afgestuurd om de aanvaller neer te schieten.

Verharden van de weg

Om dit kamp goed te kunnen bereiken en bevoorraden werd het deel van de Hazenhutsedijk, vanaf de weg van De Rips naar Milheeze tot het kamp, verhard met betonklinkers door de Gemertse aannemer Josephus van Zundert. De klinkers zouden afkomstig zijn geweest van overtollige voorraden op, het eveneens Duitse, vliegveld Volkel. Tijdens de gevechten

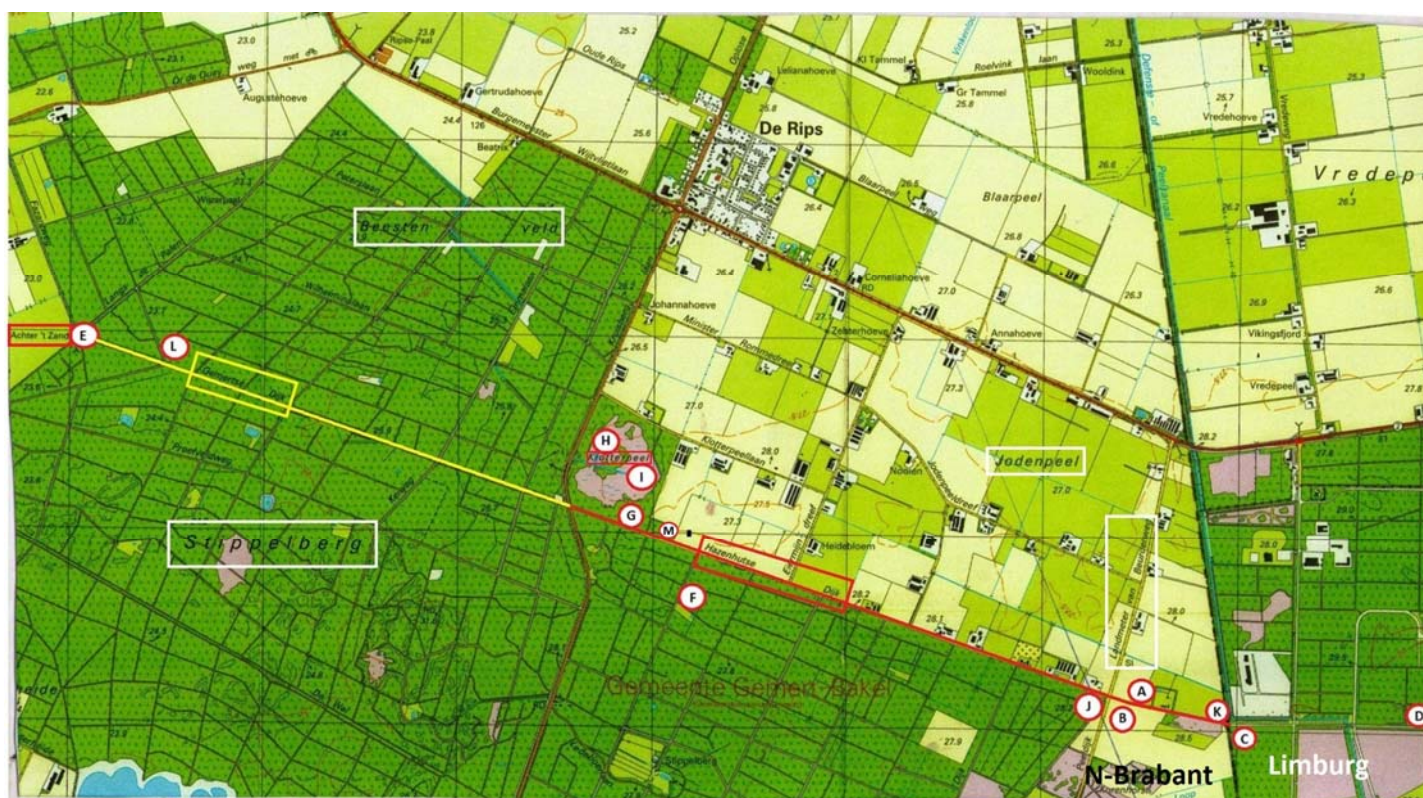
rond de bevrijding zijn er diepe sporen in de weg gekomen door het zware verkeer van de tanks die o.a. over deze weg Overloon moesten bevrijden. Later is de weg afgesloten voor het verkeer omdat de kwaliteit van het wegdek ver terug liep doordat veel aanwonenden de stenen gebruikten om hun eigen "oorlogsschade" te herstellen.

Deze weg zorgde ook nog voor een ruzie tussen de gemeenten Bakel en Milheeze en Gemert omdat de Britse Town Major van Gemert die gemeente toestond om stenen op te halen voor reparaties aan wegen. Bakel protesteerde tegen deze "diefstal" bij het Militair Gezag. Die draaide de beslissing terug maar met dien verstande dat Gemert de reeds opgehaalde stenen mocht behouden. Direct na de bevrijding heeft ook de Britse luchtmacht, de Royal Air Force, nog met enkele radar-eenheden gebruik gemaakt van dit kamp. Momenteel is in de restanten een vleermuiskelder gevestigd.

Namens Werkgroep Straatnamen van Heemkundekring De Rips i.o : Bernard Ploegmakers.

Bronnen;

- 1) Duitse kaart: Anweisung von die Questüse Lemitie in dem Peel zwischen ---Konige. Majest: von Pruisen und dir Herrn Staten Generael der vereinigten Klever Zunden—Kalende die von Vals Oerquartier von Gelderlandt undt Mijerij von Herzogenbüos
- 2) Archief Gem.Bakel en Milheeze Raadsbesluit..21-7-1953 20.Wijziging Aanduiding straten en huisnummers
- 3) Hazenhut uit Peel en Maas 27-12-1975 G.J.M.Verlinden.
- 4) R.H.Wildekamp-Van Meerselsche Peel tot Groep Geleide Wapens De Peel. 1994.
- 5) J. Kuijper kaart van N.Brabant Gem. Bakel ca. Uitgave van Hugo Suringar Leeuwarden
- 6) Kartenaufnahme der Rheinlande durch Tranchot und.v.Muffling 1803-1820 Weverslo
- 7) W.T.vd Berg Nijmegen en-P.A.D.Schröer Deurne november 1987 De Rips 1880-1940

A) Spaanse Souvegarde	B) Drukste deel naar Bakel (eeuwenlang)
C) Haesenhorst 1820-1903 (1ste Hazenhut)	D) Hazenhut 1917-nu (huidige)
E) Grenspaal: Achter't Zand 1544	F) Griensvennekooi (van Van Griensven)
G) Belgische barakken W.O.I	H) Klotterpeel (Vosse Kuylen)
I) Koordekanaal en M) Loopgraven 1939	J) BAZI-Kamp (nu vleermuiskelder)
K) Poort VLB De Peel- Limburgse grens	L) 1892, begin bosaanleg Beestenveld.

Bijlage 2

Doktersfonds De Rips

Uit het boek: 50 jaar Rips door Jan Franssen

1924

In dit jaar kwam ook tot stand het zeer unieke onderlinge ziekenfonds. Alle gezinnen konden lid worden en er was per gezin en per week 50 cent bijdrage verschuldigd. Deze onderlinge ziekenfonds gaf elk gezinslid dat aangesloten was, geheel gratis huisartsconsult, en 6 weken ziekenhuisverpleging met vergoeding van operatiekosten.

1941

Op het eind van het jaar werd het onderlinge ziekenfonds opgeheven vanwege de bezetting en er kwam een nieuw ziekenfondsbeleid.

Uit het boek : Rips 1880-1940 door W.T.vd.Berg en P.A.D. Schöer

Het onderling Doktersfonds in de Rips tot 1940. (niet te verwarren met ziekenfonds)

Het ziekenfonds gold alleen voor mensen die in dienst waren van de Nederlandse Heidemaatschappij. Dit betekende dat op den duur een groot deel van de Ripse bevolking buiten deze voorziening viel, zoals pachters, landarbeiders die bij deze pachters werkten en mensen in de verzorgende sector, die nu langzamerhand in de Rips begonnen binnen te druppelen. Dit was voor Bellemakers een onhoudbare situatie en hij zocht naar oplossingen hiervoor. Deze vond hij in de oprichting van een onderling doktersfonds, waarbij zich alle bewoners van het dorp moesten aansluiten. Dit had echter nog heel wat voeten in aarde. We zien nu hoe het allemaal is verlopen, maar eerst een opmerking vooraf: in de bronnen worden de begrippen ziekenfonds en doktersfonds vaak door elkaar gebruikt. Als wij het hebben over het doktersfonds bedoelen we het onderlinge doktersfonds dat onder leiding van Bellemakers werd opgericht. Wanneer we spreken over het ziekenfonds bedoelen we het ziekenfonds dat gold voor de medewerkers van de N.H.M. Het eerste probleem waarop Bellemakers stuitte was, zoals hierboven vermeld, dat de toetreding tot een nieuw onderling doktersfonds algemeen moest zijn, omdat het anders niet zou werken. Hier voor moest eerst het lidmaatschap van het ziekenfonds opgezegd worden. Dit gebeurde door middel van een brief van 16 juni 1924 aan het bestuur van het ziekenfonds van ambtenarij in dienst van de N.H.M. waarin Bellemakers kort uit een zette:

“Om de som nu bij elkaar te brengen is een algemeene toetreding noodig van alle bewoners van De Rips en was wellicht gewenscht dat ook wij, de bazen van Doren, Rakt, Thijs toetraden, doch om het goede voorbeeld”

Het doktersfonds De Rips werd korte tijd later nog in het zelfde jaar opgericht. Wat kreeg men als men lid was van het doktersfonds? Bellemakers somt dit regelmatig in de bronnen vol trots op, zoals o.a. in een brief aan de verzekeringskamer gedateerd op 16 november 1928.

“Het doktersfonds De Rips” omvattende alle parochianen van de Rips, dus ook de arbeiders in dienst van de N.H.M. hier wonende. Dit fonds geeft de leden met hun gezinsleden vrije doktersbehandelingen en medicijnen door dr. Tiddens te Gemert voor 50 cent per week per gezin groot en klein. Bovendien krijgen zij van dr. Tiddens vrije geneeskundige behandeling bij bevalling en 9 dagen 2x per dag een verpleegster die hier woont. Hiervoor betalen de leden bij aangifte dat in hun gezin een bevalling te verwachten is(ca 2 maanden voor de tijd) aan het fonds f 10,=. Verder gaat dit fonds niet. Bij specialistenbehandeling en verpleging in Gasthuizen kan het fonds een tegemoetkoming in de kosten toe staan” 70)

In het citaat wordt door Bellemakers het begrip 'parochianen' gebruikt. Bedoelde hij hiermee dat de protestanten en niet kerkelijken uitgesloten waren? De laatst genoemde regeling uit het citaat was voor Bellemakers toch niet voldoende, getuige enkele passages uit een brief van 1924, waarin hij probeerde de N.H.M. zo ver te krijgen dat zij een regeling troffen om in dit ongemak te voorzien. Doch hierover wordt in de latere bronnen niet meer gesproken zodat het waarschijnlijk op niets is uitgelopen. 71)

Naast dit doktersfonds bestond in de Rips nog steeds het ziekenfonds van de N.H.M. die de doorbetaling van het loon regelde aan de arbeiders die ziek waren. De arbeiders betaalden hier voor f 0,10 per week. In een brief aan de directie Algemene Zaken van de N.H.M van 8 maart 1928 kwam Bellemakers met een voor die tijd vergaand voorstel. Hij wilde dat bij ziekte van de arbeider het loon nog veertien dagen door de werkgever zou worden doorbetaald. Hij beredeneerde zijn voorstel als volgt:

"Wij vinden dat we de arbeiders geen onrecht deden, die nooit iets voor de ziekte der arbeiders bijdragen en wij tevens meenden hun belangen het meeste te dienen als wij tevreden arbeiders trachten te houden. Wij zijn van meening dat men met toelaatbare middelen de menschen we eens tegemoet moet komen want het is een feit dat vele huishoudens het moeilijk hebben (.....). U begrijpt dat huishoudens waar maar een verdiener is, en jaarlijks een kind komt of misschien er al 5,6,10,12 zijn, dat die van f 2,50. f 3,- per dag moeten rond komen, waar f 3,75 huishuur, f 0,50 doktersfonds, f 0,10 ziekenfonds, verletdagen geen weelde kan zijn" 72)

Naast materiele gebruikte Bellemakers dus ook sociale elementen om zijn overtuiging naar voren te brengen. Hij wist zelf ook wel dat hij zich met dit voorstel op gevaarlijk terrein begaf getuige een van de laatste zinnen uit de zelfde brief: "Ik meen dat ik getoond heb een vriend te zijn van onnodige dingen en hoop ook dat Uwe directie dat in mijn streven niet zal vermoeden" 73)

Het betoog van Bellemakers moet bij de directie van de Heidemij nogal wat indruk hebben achter gelaten. Zij komt namelijk met een voorstel, dat Bellemakers in een brief aan de directie Algemene zaken van de N.H.M bespreekt. Het voorstel beschreef Bellemakers als volgt:

"Wij vonden goed om na de eerste twee weken dat aan vastgelders het volle loon wordt betaald door Houtvesterij De Peel nog vijf weken tot 90% en daarna nog 6 weken tot 80% bij te passen hetgeen deze tijden ongeval of ziekte door uitkering van de L.O. (lagere overheid) of ziekenfonds daar onderblijven, door Houtvesterij De Peel. De uurgelders krijgen de eerste week tot het volle loon bijgepast door werkgevers (Houtvesterij De Peel) daarna ev.60% van dat loon uit het ziekenfonds der arbeiders". 74)

Johannes Bellemakers

Tevens kwam er een uitbreiding van het doktersfonds. Deze uitbreiding hield het volgende in: verpleging in gasthuizen en behandeling door specialisten. Voor wachtgelders werden de eerste twee weken en voor uurgelders de eerste week door de werkgevers betaald. Indien dit niet mogelijk was kon dit worden verhaald op de landelijke overheid of de Raad van Arbeid. Daar na kwamen nog vier weken op kosten van het ziekenfonds van arbeiders in dienst van de N.H.M. In uitzonderlijke gevallen zelfs nog langer. 75)

Beide hierboven staande voorstellen en de uitvoeringen er van golden natuurlijk allen voor werknemers in dienst van de N.H.M., maar tegelijkertijd konden ze dienen als voorbeeld voor andere werkgevers in de Rips en haar omgeving. Of het zo ver gekomen is konden wij helaas niet uit de bronnen achterhalen.

Dit uitgebreide doktersfonds in De Rips en het ziekenfonds van de N.H.M. bleven nu goed functioneren. Van verschillende bronnen weten we dat het kapitaal van het onderling doktersfonds steeg mede doordat er regelmatig geld binnen kwam door de bijdragen van de inwoners van De Rips en de uit te betalen rekeningen aan de lage kant bleven. Eind 1930 komt het ziekenfonds van de N.H.M. nog in de bronnen voor omdat er toen de vraag rees of de personen werkzaam op de werkverschaffingen in Deurne en omstreken ook binnen het ziekenfonds van de N.H.M. vielen. Ten langen leste kwam men er uit dat dit wel degelijk het geval was en dat bij ziekte eveneens op een uitkering konden rekenen. 76)

In 1935 braken er moeilijke tijden aan voor het onderlinge doktersfonds, ten minste dit constateerde J.Bellemakers in een brief aan de landbouwer C.H.Witteveen op 17 mei 1935:

“De laatste paar jaar echter begint de verbrokkeling te komen en komt er afval bij de boeren. Sommige omdat zij de contributie f 0,50 per week voor het hele gezin (...) niet kunnen betalen. Andere omdat ze in het moeilijkste geval de Gemeentelijken Armen nog achter zich hebben. Als de mensen zover, doen ze geen moeite de contributie bij elkaar te krijgen. Andere hebben zo lang geen dokter nodig gehad en vinden het zonde van het geld” 77)

Bellemakers beschouwde dit alles als zeer tragisch en vond het jammer dat de mensen niet het goede van zulk een fonds zagen. Hij toonde zich zeer teleurgesteld omdat het een van zijn geesteskinderen betrof. Enkele weken eerder vroeg hij al aan de N.H.M. of de mensen in dienst bij deze maatschappij bij eventuele opheffing van het onderlinge doktersfonds terug mochten keren in het ziekenfonds voor Ambtenaren werkzaam bij de N.H.M. Toch bleef het doktersfonds door gaan. In 1936 horen we weer iets van het fonds door een brief van Bellemakers aan de burgemeester van Bakel op 3 april 1936, waarin hij een medewerking bepleit tussen de gemeente en het doktersfonds zou het een stuk financiële zekerheid betekenen en voor de gemeente was het voordelig volgens Bellemakers omdat er dan niet zo veel mensen aanspraak op de armenkas zouden maken. 78)

Ook uit deze brief blijkt de verregaande afname van het aantal deelnemers aan het doktersfonds. Bellemakers maakte zich hier zorgen over en vroeg zich af of het fonds op den duur niet onbetaalbaar zou worden. Of deze geschiedenis toch een happy end kreeg of dat het een dramatische afsluiting te verwerken kreeg is niet bekend. De bronnen zwijgen hier over in alle toonaarden.

(Tot zo ver uit het boek De Rips 1880-1940)

Ten slotte, uit het boek : Beschrijving van het ontstaan van de parochie De Rips opgetekend en na gelaten door Johan Bellemakers (1878-1960)

Lezen we op blz.64 : Toen in 1928 de processie werd opgericht kocht het Doktersfonds De Rips een St.Josephsvaandel. Uit het vroegere ziekenfonds dat door de wet van 1922 buiten werking werd gesteld en waarvan nog een reserve fonds aanwezig was, en is uit dit fonds aan een gevormde naaiking de middelen verschaft om altaargewaden en priester gewaden te maken en te borduren. In 1936 is het restant aan de Pastoor geschonken voor een Calvarieberg en het schilderen van de kerk.

Verdere afwikkelingen zijn tot op heden ook niet bekend maar het lijkt er op dat het toch nog een “happy end” gekend heeft. Verder is opgevallen dat Bellemakers wel op een heel bijzondere manier zijn sociale gevoel ten toon gespreid heeft door dit Doktersfonds op te zetten. Je moet maar durven, en doorzetten om je ziekenfonds van de N.H.M. op te zeggen voor een eigen betere oplossing die voor het gehele dorp gold in die tijd.

Samengesteld door B.Ploegmakers. Heemkundekring De Rips i.o.

Heemkundekring De Rips i.o.

Zolang als de vereniging de status “in oprichting” heeft, zal Bernard Ploegmakers fungeren als contactpersoon.

✉ bploegmakers@hetnet.nl

☎ 0623901706